

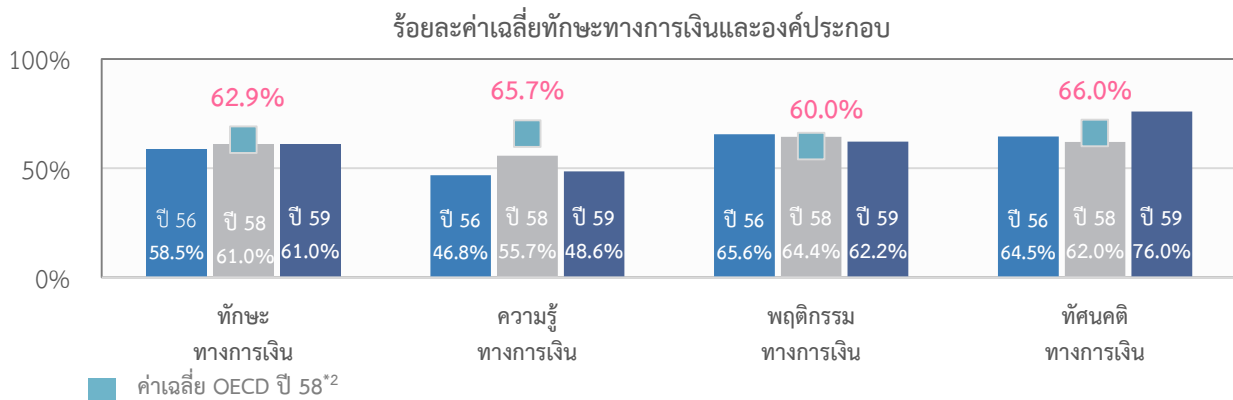
สรุปผลการสำรวจทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ปี 2559

และแนวทางการดำเนินการของ ธพท.

ทักษะทางการเงินเป็นพื้นฐานสำคัญที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของประชาชน ผู้ที่มีทักษะทางการเงินดีจะมี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการเงิน สามารถวางแผน และบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการใช้จ่าย การเก็บออม และการจัดการหนี้สิน ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันทางการเงินสำคัญที่จะช่วยเพิ่มพูน ความมั่งคั่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว สามารถรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง เช่น การบริหารจัดการหนี้ให้เหมาะสมกับความสามารถของตน และการเตรียมพร้อมสำหรับเข้าสู่วัยเกษียณ ซึ่งนำไปสู่ ความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของประชาชน และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป อย่างไรก็ตาม ประเทศไทย ในปัจจุบันยังมีทักษะทางการเงินไม่เข้มแข็งนัก ประกอบกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และสถานะหนี้ครัวเรือนในระดับสูง ซึ่งเป็นความท้าทายที่ต้องก้าวผ่านในระยะต่อไป ธพท. แห่งประเทศไทย (ธพท.) จึงตระหนักถึงความจำเป็นในการเร่งส่งเสริมทักษะทางการเงินให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยได้ทำการสำรวจ ทักษะทางการเงินของคนไทย เพื่อให้ทราบพัฒนาการระดับทักษะทางการเงิน ซึ่งใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนด นโยบายการส่งเสริมความรู้ทางการเงินให้เหมาะสมต่อไป

การสำรวจทักษะทางการเงินปี 2559 เป็นการสำรวจตามแนวทางของ OECD¹ โดยร่วมมือกับสำนักงาน สถิติแห่งชาติ ซึ่งครอบคลุมกลุ่มตัวอย่าง 10,876 ราย ทั้งในและนอกเขตเทศบาลจากทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยมี รายละเอียดดังนี้

1. ภาพรวมผลการสำรวจปี 2559

การสำรวจทักษะทางการเงินตามแนวทางของ OECD ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ (1) ความรู้ทางการเงิน (2) พฤติกรรมทางการเงิน และ (3) ทัศนคติทางการเงิน ซึ่งพบว่าค่าเฉลี่ยทักษะทางการเงินของคนไทย ในปี 2559 อยู่ที่ร้อยละ 61.0 โดยคนไทยอ่อนด้านความรู้ทางการเงินที่สุด มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 48.6 สำหรับ ด้านพฤติกรรมทางการเงินมีคะแนนที่ร้อยละ 62.2 และด้านทัศนคติทางการเงินมีคะแนนที่ร้อยละ 76.0 ซึ่งใน ภาพรวมทักษะทางการเงินของคนไทยมีแนวโน้มดีขึ้นกว่าปี 2556 และเท่ากับปี 2558 แต่องค์ประกอบในด้าน พฤติกรรมทางการเงินมีแนวโน้มลดลงจากปี 2556 และ 2558 เช่น การไม่ตั้งเป้าหมายระยะยาว ขาดการดูแล บริหารเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด ไม่ชำระค่าใช้จ่ายตรงตามเวลาเรียกเก็บ และขาดการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อน การเลือกซื้อ ส่วนในด้านทัศนคติทางการเงินปรับตัวดีขึ้นจากการสำรวจ 2 ครั้งก่อน

สำหรับช่วงวัยที่มีคะแนนทักษะทางการเงินต่ำกว่ากลุ่มอื่น ได้แก่ กลุ่มเจนเนอเรชั่น Z² (อายุต่ำกว่า 16 ปี) กลุ่มเจนเนอเรชั่น Baby Boomer ขึ้นไป (อายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป) นอกจากนั้น หากพิจารณาทักษะทางการเงิน

¹ OECD : The Organization for Economic Co-Operation and Development

² จำนวนกลุ่มตัวอย่างเจนเนอเรชั่น Z มีเพียง 0.2% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จึงอาจไม่สามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มนี้ได้ทั้งหมด

ตามภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉยงเหนือและภาคกลางเป็นภาคที่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินต่ำที่สุดในขณะที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล และภาคใต้ มีคะแนนเฉลี่ยทักษะทางการเงินสูง

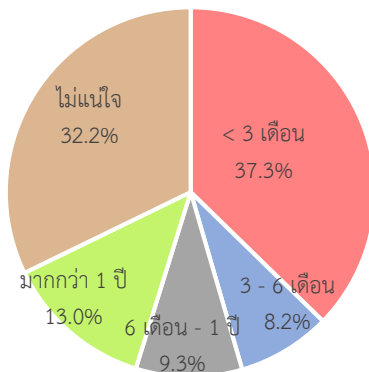
2. จุดอ่อนทักษะทางการเงินในมิติต่าง ๆ

2.1 มิติองค์ประกอบของทักษะทางการเงิน

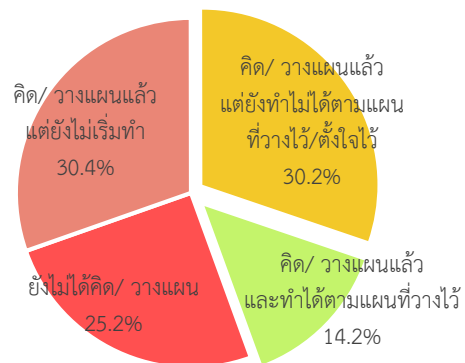
(2.1.1) ด้านความรู้ทางการเงิน พบว่า คนไทยได้คะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ย OECD เกือบทุกหัวข้อ ยกเว้นเรื่องการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก โดยจุดอ่อนของคนไทยที่ยังคงพบต่อเนื่อง เช่น มูลค่าเงินตามกาลเวลา ดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น และการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน เช่นเดียวกับการสำรวจครั้งก่อน ๆ นอกจากนี้ หัวข้อที่เป็นจุดอ่อนที่สุดของคนไทยเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย OECD คือ นิยามเงินเฟ้อ ซึ่งความไม่เข้าใจเรื่องภาวะเงินเฟ้ออาจเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลให้คนไทยวางแผนการเงินเพื่อยามเกษียณไม่เหมาะสม เนื่องจากไม่ได้คำนึงถึงมูลค่าของเงินที่ลดลงไปตามกาลเวลา

(2.1.2) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน พบว่า แม้ในภาพรวมจะมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD แต่มีจุดที่ควรพัฒนาต่อไปในด้านการจัดสรรเงินก่อนใช้จ่าย การบริหารจัดการเงินเพื่อมิให้ประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ การศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และการเลือกวิธีการออมที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังพบว่าพฤติกรรมการออมควรได้รับการส่งเสริมให้ดีขึ้น เนื่องจากพบว่ากว่า 1 ใน 3 ของคนไทยไม่มีเงินออม โดยผู้ที่มีเงินออมส่วนใหญ่มีกอมเงินเพื่อฉุกเฉิน/เจ็บป่วย และเพื่อใช้จ่ายยามชราหรือเกษียณอายุ อย่างไรก็ตาม พบว่าคนไทยกว่า 1 ใน 3 ยังมีจำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉินต่ำกว่าที่ควรจะเป็น (พอสำหรับค่าใช้จ่าย 3 เดือน) และมีเพียง 14% ที่วางแผนเก็บออมเพื่อยามชราและสามารถทำได้ตามแผนที่วางไว้

จำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉิน

การคิดวางแผนเก็บออมไว้สำหรับยามเกษียณ

(2.1.3) ด้านทัศนคติทางการเงิน พบว่าทัศนคติที่คนไทยควรได้รับการพัฒนาที่สุด คือ นิยมความสุขในการใช้เงินมากกว่าการออมเพื่ออนาคต

2.2 มิติช่วงวัยของประชากรในแต่ละเจนเนอเรชั่น (Gen)

(2.2.1) Gen Z (ผู้ที่เกิดปี 2544 เป็นต้นไป) มีความรู้ทางการเงินพื้นฐานยังไม่ดีนัก สำหรับด้านพฤติกรรมก็ยังไม่เห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว เน้นเพียงสามารถใช้จ่ายเงินที่ได้มาให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย รวมทั้งยังไม่เห็นความสำคัญของการเก็บออมและไม่ได้เก็บออมในวิธีที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังขาดทักษะในการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อ และไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมในการศึกษาหาข้อมูล สำหรับด้านทัศนคติ ควรส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการออม

(2.2.2) Gen Y (ผู้ที่เกิดปี 2524 – 2543) มีความรู้การเงินพื้นฐานที่ค่อนข้างดี

แต่ในด้านพฤติกรรม พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มีเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว และขาดการบริหารจัดการเงินที่ดี เช่น จัดสรรเงินก่อนใช้ ออมเงินในวิธีที่เหมาะสม หรือไม่กักเงินเมื่อเงินไม่พอใช้ รวมทั้งขาดการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนซื้อสินค้า และมีการใช้จ่ายเกินตัว สำหรับด้านทัศนคติ ควรส่งเสริมทัศนคติด้านการออมเช่นกัน

(2.2.3) Gen X (ผู้ที่เกิดปี 2509 – 2523) มีความรู้ทางการเงินค่อนข้างดี แต่พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่

สามารถบริหารจัดการเงินให้รองรับกับความรับผิดชอบทางการเงินที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาเงินไม่พอใช้ นอกจากนี้ยังมีวิธีการออมที่ไม่เหมาะสมมากนัก รวมทั้งไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่ควรศึกษาก่อนตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์ ส่วนในด้านทัศนคติพบว่าทัศนคติที่ดีในทุกด้าน

(2.2.4) Gen Baby Boomer ขึ้นไป (ผู้ที่เกิดก่อนปี 2509) มีความรู้ทางการเงินไม่ดีนัก

โดยในด้านพฤติกรรมพบว่ากลุ่มนี้ไม่เห็นความจำเป็นของการตั้งเป้าหมายทางการเงินในระยะยาว และไม่ได้เลือกออมเงินในวิธีที่เหมาะสม ทั้งยังขาดการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ก่อนตัดสินใจเลือกซื้อ และไม่ทราบแหล่งข้อมูลที่ควรศึกษาก่อนการตัดสินใจ สำหรับด้านทัศนคติ อาจด้วยอายุที่มากขึ้นคนกลุ่มนี้จึงมุ่งเน้นดำเนินชีวิตเพื่อวันนี้และไม่คำนึงถึงอนาคตมากนัก

3. แนวทางการดำเนินการของ ธพท.

ธพท. ได้มีการส่งเสริมทักษะทางการเงินแก่คนไทยในหลากหลายช่องทางโดยใช้รูปแบบที่เข้าใจง่าย และสอดคล้องกับเหตุการณ์ในช่วงชีวิต ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ตลอดจนร่วมกับสื่อมวลชนและองค์กรพันธมิตรเพื่อสื่อสารความรู้ทางการเงินให้สามารถเข้าถึงประชาชนในวงกว้างได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง โดยมุ่งเน้นประเด็นที่เป็นจุดอ่อน เช่น การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น มูลค่าเงินตามกาลเวลา ความเสี่ยงและผลตอบแทน นอกจากนี้ในด้านพฤติกรรมทางการเงินที่คะแนนมีแนวโน้มลดลง ธพท. ก็มีนโยบายส่งเสริมพฤติกรรมทางการเงินที่ดีโดยใช้มาตรการเชิงป้องกัน (Preventive) กับกลุ่มคนรุ่นใหม่ (Gen Y) ซึ่งเป็นวัยแรงงานหลักของประเทศด้วยการให้ความรู้ควบคู่การลงมือปฏิบัติจริงร่วมกับการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อปมเพาะพฤติกรรมที่ดีตั้งแต่อายุยังน้อย อันเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้เยาวชนรุ่นใหม่มีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี สามารถบริหารจัดการการเงินได้อย่างเหมาะสมทั้งในด้านการออมและการจัดการหนี้สิน ซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตได้ตามที่ตั้งใจไว้ โดยขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินงานกับ 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ นักศึกษาอาชีวศึกษา และผู้ที่เริ่มทำงาน (First Jobber)

อ่านรายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินปี 2559 ฉบับเต็มได้
ตาม QR Code นี้